

розвідок напрямку. Розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців мистецько-педагогічного профілю в сучасних умовах стає одним з важливих завдань професійної освіти. Узагальнюючи теоретичний матеріал щодо актуалізації та розвитку творчого потенціалу майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі диригентсько-хорової підготовки, основними чинниками ми визначили: наявність у студентів системи внутрішніх і зовнішніх мотивів, творчої активності, яскраво вираженої особистісної творчої позиції, високого рівня інтелектуальних можливостей, творчого мислення та професійної компетентності.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Арчажникова Л. Г. Профессия учитель музыки / Л. Г. Арчажникова. М.: Просвещение, 1984. 112 с.
2. Ашаренкова Н. Г. Творче мислення: його особливості і засоби розвитку (на прикладі підвищення кваліфікації спеціалістів). – [Електронний ресурс] / Н. Г. Ашаренкова, Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв, Київ. 2019. С. 39–41.
3. Богоявленская Д. Б. Интеллектуальная активность как проблема творчества / Д. Б. Богоявленская. Ростов: Кн. Изд-во, 1983. С. 23–25.
4. Бонь І. Формування творчої особистості у процесі навчання / І. Бонь // Проблеми підготовки сучасного вчителя № 10 (Ч. 3), 2014, С. 15–18.
5. Ємчик О. Г. Розвиток творчого потенціалу магістрів дошкільної освіти у процесі професійної підготовки: дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / О. Г. Ємчик. Рівне, 2018. 45 с.

REFERENCES

1. Archazhnikova, L. G. (1984). *Professiya uchitel muzyki*. [Music teacher profession]. Moskva.
2. Asharenkova, N. H. (2019). *Tvorche myslennia: yoho osoblyvosti i zasoby rozvytku (na prykladi pidvyshchennia kvalifikatsii spetsialistiv)*.

[Creative thinking: its peculiarities and means of development (on the example of advanced training of specialists)]. Kyiv.

3. Bogoyavlenskaya, D. B. (1983). *Intelektualnaya aktivnost kak problema tvorchestva*. [Intellectual activity as a problem of creativity]. Rostov.
4. Bon, I. (2014). *Formuvannia tvorchoi osobystosti u protsesi navchannia*. [Creating a creative personality in the learning process].
5. Iemchyk, O. H. (2018). *Rozvytok tvorchoho potentsialu mahistriv doshkilnoi osvity u protsesi profesiinoi pidhotovky*. [Development of creative potential of masters of preschool education in the process of vocational training]. Rivne.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ТКАЧЕНКО Марина Юріївна – старший викладач кафедри диригентсько-хорової підготовки Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського.

Наукові інтереси: інноваційно-орієнтована підготовка майбутніх фахівців мистецько-педагогічного профілю.

РАДЮШИНА Світлана Олександрівна – старший викладач кафедри диригентсько-хорової підготовки Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського.

Наукові інтереси: інноваційно-орієнтована підготовка майбутніх фахівців мистецько-педагогічного профілю.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

TKACHENKO Marina Yurievna – Senior Lecturer of the Department of conducting-choral training of South-Ukrainian National Pedagogical University named after. K. D. Ushinsky.

Circle of scientific interests: innovative-oriented training of future specialists of art-pedagogical profile.

RADYUSHINA Svitlana Oleksandrivna – Senior Lecturer of the Department of conducting-choral training of South-Ukrainian National Pedagogical University named after. K. D. Ushinsky.

Circle of scientific interests: innovative-oriented training of future specialists of artistic direction.

Стаття надійшла до редакції 16.01.2020 р.

УДК 378.011.3-051:377

DOI: 10.36550/2415-7988-2020-1-188-197-202

ЧОРНУСЬ Сергій Миколайович – аспірант кафедри основ виробництва та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка
 ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6553-5872>
 e-mail: chornus-s@ukr.net

ОБҐРУНТУВАННЯ СТРУКТУРИ ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЗПТО

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Проєктно-технологічна культура має інтегральний характер і розглядається вченими як ключова

компетентність, що відображає здатність до здійснення реальної практичної діяльності та визначає кваліфікаційну характеристику в момент включення особистості в процес

реалізації будь-якої діяльності. Професійна освіта спрямована на підготовку кваліфікованих робітників до реалізації технологічної діяльності певного виду. Виробничі процеси певної галузі будуються на сучасних виробничих технологіях. Випускники закладів професійно-технічної освіти повинні легко та швидко включатися у виробничі процеси, а відтак, здійснювати технологічну діяльність на належному рівні. Важливим завданням професійної освіти є підготовка фахівців здатних проектувати виробничі технології у відповідності з швидким розвитком науки й техніки, згідно швидкоплинних змін у суспільстві.

Для вирішення таких завдань постає потреба у педагогічних кадрах нової формації, які володіють цілісною проектно-технологічною культурою як інтегральною якістю, що забезпечує діяльність в інноваційно-науковому середовищі, сприяє вирішенню як загальнокультурних завдань, так і освітніх завдань, спрямованих на навчання, розвиток і виховання молодого покоління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проектно-технологічна культура є професійною якістю особистості, яку в науково-педагогічному середовищі визначено як інтегральну дефініцію, що об'єднує проектну та технологічну діяльність. Нами проаналізовано наукові праці, в яких обґрунтовано процес формування проектно-технологічної культури та особливості технологічної культури вчителів.

На думку І. А. Зімньої проектна культура об'єднує гуманітарно-художній та науково-технічний напрямки освіти. Обґрунтуванню поняття «проектна культура» присвячені також праці А. Т. Ашерова, А. П. Маркова, В. С. Радіонова, Н. В. Топіліної, Л. А. Філімонюк, В. І. Шеховцової та інших науковців. Бережна Л. виділила основні властивості проектно-технологічної культури та умови оволодіння педагогом проектною культурою.

Проблеми формування технологічної культури майбутніх учителів трудового навчання досліджував В. Г. Лола, майбутніх учителів інформатики – С. М. Прийма, майбутніх учителів загальнотехнічних дисциплін – А. Ф. Литвин. Розвитку технологічної культури учнів основної школи у процесі трудового навчання присвячено дослідження М. В. Бутиріної, Т. С. Мачачи та інших. Організаційно-педагогічні умови формування технологічної культури керівника школи обґрунтував колектив науковців: Ю. М. Ніконов, Н. М. Остро-

верхова, Т. Ю. Верещака, Л. Л. Стратійчук, Л. В. Шалаєва. Питання підготовки майбутнього вчителя трудового навчання до формування в учнів технологічної культури висвітлено в працях С. І. Ткачука. Грунтовне науково-педагогічне дослідження проведено В. М. Слабко з питання формування проектно-технологічної культури майбутніх учителів технологічної освіти.

Незважаючи на окремі дослідження (С. Д. Белкіної, Л. О. Комісарової) в напрямку поширення проектно-технологічної культури у професійній освіті, питання формування проектно-технологічної культури майбутніх викладачів закладів професійно-технічної освіти залишається недостатньо вивченим.

Мета статті – визначити та обґрунтувати складники проектно-технологічної культури майбутніх викладачів закладів професійно-технічної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проведений аналіз визначень проектно-технологічної культури дозволив з'ясувати специфіку її змістовного характеру та надати своє бачення проблемі дослідження. Проектно-технологічну культуру ми розглядаємо як інтегральну характеристику, яка включає здатності до розробки, освоєння та втілення у практику педагогічної діяльності проектно-технологічних складових, що ґрунтуються на відповідних знаннях та вміннях фахівця, через сформованість необхідних особистісних якостей та досвіду.

У подальшому з'ясуємо структурні особливості цієї культури. Логіка пошуку в нашому підході до визначення складників проектно-технологічної культури буде ґрунтуватись на припущенні щодо існування загальної структури культури особистості. Розбіжності ж будуть мати місце у змісті кожного зі структурних складників. Вивчаючи структурні особливості культури, які визначені в працях інших науковців будемо спиратись на ті, які найбільш є доцільними для викладачів закладів професійно-технічної освіти. Наприклад, Н. Гришанова розглядає їх «через знання та розуміння (теоретичні), знання як діяти (застосування в конкретних ситуаціях), знання як бути (цінності)» [4, с. 8]. Такий підхід, як на нашу думку, має той недолік, що ігнорує особистісні якості фахівця, тим самим нівелюючи головну ідею компетентнісного підходу.

Серед компонентів проектно-технологічної культури майбутніх учителів

технологій В.М. Слабко виділяє когнітивний, емоційно-ціннісний, творчий та естетичний, що полягає в естетичному перетворення навколишнього середовища [5, с. 127].

Волобуєва Т. виділяє наступні складники: соціальну спрямованість; ціннісно-сміслові відношення до діяльності; практико-орієнтованість (оскільки культура проявляється в особистісно-орієнтованій діяльності); ситуаційний характер як прояв особливостей конкретної професійної діяльності; особистісні якості, які дозволяють оптимально організувати діяльність [3, с. 164]. Єдине у чому ми не згодні з автором, так це у включенні до складу культури ситуаційного компонента. З нашої точки зору, він є автономним і за певних умов може слугувати віртуальним критерієм визначення ступеню її сформованості через уявлення певної ситуації, що може мати місце у професійній діяльності.

У ході дослідження виявлено підходи, згідно з якими до складу культури кваліфікованих фахівців включають сферу досвіду (знання, уміння, навички), когнітивну сферу (увага, сприйняття, пам'ять, мислення), розвиток відповідних особистісно-психологічних якостей [2, с. 49]. Погоджуючись із запропонованою структурою у цілому, ми не розділяємо погляди щодо розуміння когнітивної складової у такому трактуванні. У нашому дослідженні тлумачимо її як сферу фахівця, що включає систему його теоретичних знань.

Будь-яка культура є результатом інтеграції окремих компетенцій. Можна стверджувати, що у компетенціях культура деталізується та конкретизується. Кожна компетенція віддзеркалює певну грань культури. Виходячи з принципу фронтальності, структура більш широкого поняття повторюється у структурі більш вузького. Тому складники культури, з нашої точки зору, повторюються й у компетенціях, інтеграція яких виступає характеристикою культури фахівця.

Таким чином, проведений аналіз літератури дозволяє визначити структуру культури через сукупність установчого, когнітивного, операціонального та особистісного складників. Отже, у межах будь-якої культури є заходи, які дозволять сформувати установки на оволодіння нею, закласти фундамент із необхідних знань та вмінь, які зможуть реалізуватись через відповідні особистісні якості фахівця.

Визначення складників проєктно-технологічної культури майбутніх викладачів

закладів професійно-технічної освіти відбувається на основі дослідження їхньої діяльності, через аналіз освітньо-професійних програм та літературних джерел. У результаті цього було визначено, що майбутній викладач повинен мати сформованість мотивації на проєктно-технологічну діяльність, яка визнається ним як одна з головних професійних цінностей. У своїй професійній діяльності викладач повинен постійно прагнути до самовдосконалення, самоосвіти, і поряд з цим, уміти мотивувати учнів до саморозвитку, щоб постійно бути конкурентоспроможним фахівцем на ринку праці. Цю компетенцію ми визначили як ціннісно-мотиваційний складник проєктно-технологічної культури.

Спершу виділяємо ціннісно-мотиваційний складник саме тому, що коли з'являється розуміння та усвідомлення майбутньої професії як мети навчання, тоді процес навчання буде більш ефективним, а знання більш ґрунтовним.

Професійно-педагогічна діяльність викладача закладу професійно-технічної освіти є багатогранною. Поряд із високим рівнем психолого-педагогічної підготовки для забезпечення належного рівня навчально-виховного процесу учнів, викладач повинен оволодіти комплексом знань, умінь та навичок фахового спрямування. У своїй професійно-педагогічній діяльності викладач закладу професійно-технічної освіти, перш за все, повинен добре володіти теоретичним матеріалом із фахових дисциплін, що забезпечують професійно-теоретичну підготовку учнів до розуміння сутності виробничих процесів. Тому на одній із перших позицій у структурі проєктно-технологічної культури виділяємо когнітивний складник.

Окрім цього, майбутньому викладачу необхідно володіти системою знань щодо інноваційної професійної діяльності та вміти застосувати їх на практиці, використовуючи, зокрема, проєктну діяльність як один з найбільш ефективних шляхів реалізації педагогічного задуму. Заняття у професійно-технічних навчальних закладах поділені на теоретичну та практичну підготовку. Окремим блоком йде виробниче навчання – це заняття, на яких формуються практичні навички професійної діяльності робітників певної галузі. Тому в діяльності закладів професійно-технічної освіти педагогічна й виробнича спрямованість тісно переплетені, а відтак визначають процесуально-діяльнісний складник проєктно-технологічної культури.

Застосування принципово нової організації навчального процесу змінює діяльність тих, хто навчається. Тепер її головною ознакою стає не отримання готових знань через ретрансляційну роботу викладача, а сумісний з ним або самостійний пошук знань через активізацію пізнавальних навичок. Тому викладач повинен чітко відстежувати результати цих дій і швидко корегувати діяльність, активізуючи рефлексивний та дослідницький інструментарій, який у цих умовах набуває статусу «вимірювача» розбіжностей між наявним та необхідним рівнем професійної підготовки того, кого він навчає.

Дослідження, вимірювання, розрахунки, креслення, проекти – це невід’ємні складові проектно-технологічної діяльності. Тому в дослідницько-рефлексивному складнику віддзеркалюється дослідницько-пошукова сторона проектно-технологічної культури.

Поява нових тенденцій в освіті призвела до породження цілої низки новоутворень в педагогічній діяльності. З огляду на це викладач потребує відповідних компетенцій щодо їх оцінки, відбору та впровадження інновацій у власну практику. Діяльність викладача ґрунтується на основі творчого підходу як головної рушійної сили цього процесу, тому наявність творчої компетенції у його арсеналі є безумовною вимогою фахової підготовки. Дослідницько-пошукова та творча діяльність обумовлюють необхідність дослідницько-рефлексивної компетенції як складника проектно-технологічної культури.

При організації навчально-виробничої діяльності учнів особливу увагу викладачі повинні звертати на забезпечення належних санітарно-гігієнічних умов праці, дотримання техніки безпеки при виконанні трудових операцій та роботи з обладнанням. Тому збереження здоров’я учасників навчально-виробничих процесів і забезпечення комфортних умов праці та навчання реалізується через комплекс вимог педагогічної ергономіки.

Сьогодні за відсутності інноваційних технологій щодо збереження здоров’я учасників навчального процесу, будь-які позитивні наслідки діяльності викладачів не матимуть великого значення. Водночас, одним із головних недоліків педагогічної науки є недостатня увага до здоров’я самого викладача, що призводить до таких негативних наслідків, як професійне вигорання, особистісна деформація тощо. Розуміння здоров’я особистості як головної

національної цінності, комфортності навчально-виробничого середовища повинно формуватись, на наш погляд, у ергономічній компетенції.

Таким чином, у ході дослідження виділено такі складники проектно-технологічної культури майбутнього викладача закладу професійно-технічної освіти: ціннісно-мотиваційний, когнітивний, процесуально-діяльнісний, дослідницько-рефлексивний та ергономічний, кожний із них має складну структуру, яка включає ціннісний, когнітивний, діяльнісний та креативний компоненти (рис. 1).

Рис. 1. Структура проектно-технологічної культури майбутніх викладачів

Подальша робота, проведена на основі поглибленого аналізу професійної діяльності викладачів закладів професійно-технічної освіти, дозволила конкретизувати проектно-технологічну культуру майбутніх викладачів у процесі фахової підготовки через компоненти кожного з її складників (компетенцій). Деталізуємо її результати.

Ціннісно-мотиваційний складник проектно-технологічної культури реалізується через формування його компонентів – ціннісного, когнітивного, діяльнісного та креативного.

Зміст ціннісного компонента: сформованість загально-технічного світосприйняття; сформованість мотивації до проектно-технологічної модернізації системи професійної освіти; сформованість ціннісного сприйняття власної проектно-технологічної діяльності. Зміст когнітивного компонента: знання синергетичних основ розвитку природничих та соціальних процесів певної галузі знань; знання історичних витоків розвитку виробничої діяльності у відповідній галузі; знання законодавчої та нормативної бази розвитку галузі. Зміст діяльнісного компонента: вміння щодо формування мотивації досягнення успіху в навчанні; оціночні вміння щодо власної проектно-технологічної діяльності. Зміст креативного компонента: здатність до сприйняття проектно-технологічної діяльності як особистої цінності; здатність до участі у процесах оновлення та модернізації професійної освіти.

Когнітивний складник проектно-

технологічної культури реалізується через змістове наповнення кожного його компонента.

Зміст ціннісного компонента: сформованість інтересу та мотивації до навчання; прагнення досягнути високого професійного рівня. Зміст когнітивного компонента: знання теоретичних основ із фахових дисциплін; знання основ педагогіки та психології; знання вимог до організації навчально-виховного процесу в професійно-технічних навчальних закладах. Зміст діяльнісного компонента: вміння навчатися, розвиватися в діяльності; вміння використовувати педагогічні технології у навчально-виховному процесі; вміння розробляти навчальні й виробничі технології та проектувати виробничі процеси. Зміст креативного компонента: здатність до самоосвіти та саморозвитку; здатність застосовувати проектно-технологічне мислення.

Процесуально-діяльнісний складник проектно-технологічної культури пов'язаний зі змістовими компонентами.

Зміст ціннісного компонента: сформованість інтересу до технологій проектування; сформованість націленості на ефективне формування професійних компетентностей у тих, кого навчають. Зміст когнітивного компонента: знання основ професійної педагогіки; знання особливостей проектування навчальних та виробничих технологій; знання методів і прийомів комунікативної діяльності. Зміст діяльнісного компонента: вміння виявляти проблеми у навчально-виробничій діяльності; вміння щодо проектування та впровадження новітніх навчальних технологій при викладанні спецдисциплін; вміння з розробки презентаційних матеріалів до навчального заняття; вміння проектувати виробничі технології. Зміст креативного компонента: здатність до педагогічної рефлексії; здатність до творчої співпраці; здатність до технічного проектування та моделювання.

Дослідницько-рефлексивний складник проектно-технологічної культури містить такі компоненти.

Зміст ціннісного компонента: сформованість інтересу до дослідницької проектно-технологічної діяльності; сформованість бажання до удосконалення діяльності через застосування нових підходів; сформованість ціннісного ставлення до творчої діяльності; мотивувати учнів до творчої наукової та виробничої діяльності. Зміст когнітивного компонента: знання

методів дослідження та рефлексії; знання способів обробки та аналізу результатів дослідження; знання основ науково-технічної творчості; знання методів вирішення евристичних задач; знання основ винахідницької діяльності. Зміст діяльнісного компонента: вміння діагностувати власну діяльність та діяльність учнів; вміння прогнозувати ефективність нововведень; вміння по володінню дослідницьким інструментарієм; вміння реалізовувати творчо-пошукову наукову діяльність; вміння щодо організації вирішення евристичних задач. Зміст креативного компонента: здатність до самоаналізу та самоудосконалення; здатність до творчого цілеутворення; вміння розробляти творчі проекти;

Ергономічний складник проектно-технологічної культури реалізується через наступні компоненти.

Зміст ціннісного компонента: сформованість сприйняття здоров'я учнів (студентів) як найвищої цінності; сформованість критичного ергономічного мислення; сформованість усвідомлення необхідності гармонізації навчального середовища та навчально-виробничої діяльності. Зміст когнітивного компонента: знання основ здоров'язберігаючих технологій; знання вимог до організації навчального середовища; знання методів та засобів ергономізації навчального процесу. Зміст діяльнісного компонента: вміння по застосуванню здоров'язберігаючих технологій у професійній діяльності; вміння планувати й організувати навчальний процес та навчальне середовище згідно ергономічних вимог. Зміст креативного компонента: здатність до самокритичності; здатність до цілісного сприйняття навчального процесу; здатність до контролю за умовами здійснення навчально-виробничої діяльності.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Моделювання реальних професійних умов майбутньої діяльності неможливе без сформованості у викладачів проектно-технологічної культури, до складу якої входять ціннісно-мотиваційна, когнітивна, процесуально-діялісна, дослідницько-рефлексивна та ергономічна компетенції, кожна з яких складається з установчого, когнітивного, операційного та особистісного компонентів. Розкриття структури та змісту проектно-технологічної культури дозволило спрямовувати наше дослідження на визначення закономірностей

та особливостей формування проектно-технологічної культури майбутніх викладачів закладів професійно-технічної освіти у процесі фахової підготовки.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Андреева И. Эмоциональная компетентность в работе учителя [Текст] / И. Андреева // Народное образование. 2006. № 2. С. 216–222.
2. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Н. М. Бібік; під заг. ред. О. В. Овчарук. К.: К.І.С., 2004. С. 49–51.
3. Волобуєва Т. Оновлення змісту професійної компетентності педагогічних кадрів [Текст] / Т. Волобуєва // Рідна школа. 2006. № 3. С. 21–23.
4. Гришанова Н. О новой парадигме развития профессионального образования / Н. Гришанова // Вестник высшей школы. 2007. № 4. С. 8–12.
5. Слабко В. М. Теорія і практика формування проектно-технологічної культури майбутніх учителів технологічної освіти: монографія / Володимир Миколайович Слабко. Київ: ОЛДИ-Плюс, 2016. 388 с.

REFERENCES

1. Andreeva, Y. (2006). *Emotsionalnaia kompetentnost v rabote uchytelia*. [Emotional competence in teacher’s work].
2. Bibik, N.M. (2004). *Kompetentnisnyi pidkhid: refleksyvnyi analiz zastosuvannia. Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti: svitovyi dosvid ta ukrainski perspektivy*. [Competency Approach: Reflexive

analysis of application]. Kyiv.

3. Volobuieva, T. (2006). *Onovlennia zmistu profesiinoi kompetentnosti pedahohichnykh kadriv*. [Updating the content of the professional competence of teaching staff].
4. Hryshanova, N. (2007). *O novoi paradyhme rozvytyia professyonalnoho obrazovanyia*. [On a new paradigm for the development of vocational education].
5. Slabko, V. M. (2016). *Teoriia i praktyka formuvannia proektno-tehnolohichnoi kultury maibutnikh uchyteliv tekhnolohichnoi osvity : monohrafiia*. [Theory and practice of forming the technological culture of future teachers of technological education]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЧОРНУСЬ Сергій Миколайович – аспірант кафедри основ виробництва та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.
Наукові інтереси: професійна освіта у галузі деревообробки, формування професійно-необхідних якостей майбутніх викладачів ЗПТО.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

CHORNUS Serhii Mykolaevich – Post-Graduate Student of the Department of the Fundamentals of Production and Design Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University.
Circle of scientific interests: professional education in the field of woodworking, formation of professional-necessary qualities of future teachers of vocational education institutions.

Стаття надійшла до редакції 17.01.2020 р.

УДК 378+78.087.6+7.034.7

DOI: 10.36550/2415-7988-2020-1-188-202-209

ШАФАРЧУК Татьяна Георгиевна – старший преподаватель Южноукраинского национального педагогического университета им. К. Д. Ушинського
 ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1540-2200>
 e-mail: algoal33@gmail.com
ДЕСЯТНИКОВА Наталия Львовна – старший преподаватель Южноукраинского национального педагогического университета им. К. Д. Ушинського
 ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5177-3896>
 e-mail: algoal33@gmail.com

МЕТОДЫ РАЗВИТИЯ ГОЛОСА БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ МУЗЫКАЛЬНОГО ИСКУССТВА

Постановка и обоснование актуальности проблемы. Одной из наиболее доступных форм приобщения школьников к мировой музыкальной культуре является пение, способность эмоционально и

выразительно, технически и стилистически грамотно исполнять вокальные произведения. Современный учитель должен уметь не только воспитать музыкальный слух, развить певческий голос школьника, подготовить к